

RC/CR MREŽA

(1)

RC $\Rightarrow$ izlaz je na C; CR $\Rightarrow$ izlaz je na R

$$\tau = R_{uk} \cdot C_{uk}$$

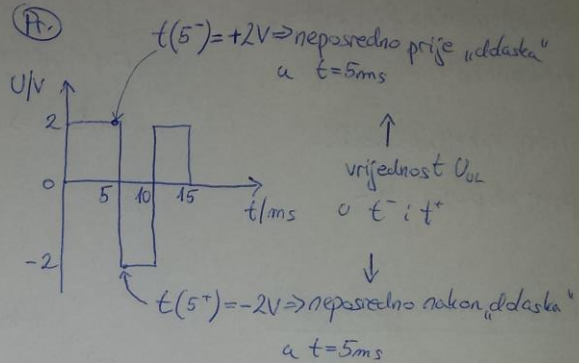
$$u(t) = U_c(t_p) + (U_{UL} - U_c(t_p)) \cdot (1 - \exp(-\frac{\Delta t}{\tau}))$$

$U_c(t_p)$ = vrijednost U_c prije trenutka t^-

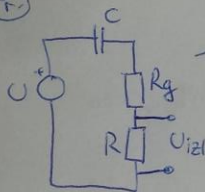
U_{UL} = ulazni napon u trenutku t^-

$$\Delta t = t - t_p$$

$$U_{UL} = U_R + U_C$$

(Pr.)

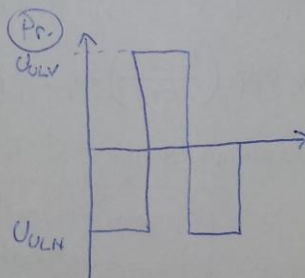
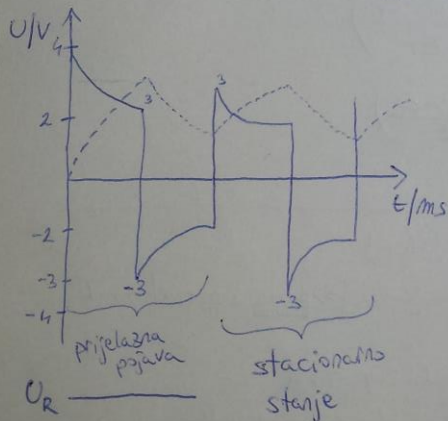
(CR)

$$U_c = U_c + (U_{UL} - U_c) \cdot (1 - e^{-\frac{t}{\tau}})$$

$$U_R = U_{izl} = \frac{R}{R + R_g} (U_{UL} - U_c)$$

$$\tau = (R + R_g) \cdot C$$

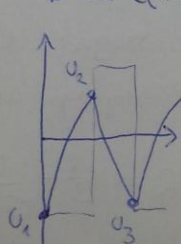
STACIONARNO STANJE $\Rightarrow$ graf se ponavlja; završetak prijelazne pojave

$U_{ULV} \Rightarrow$ visoki U_{UL}

$U_{ULN} \Rightarrow$ niski U_{UL}

$\hookrightarrow$ Skica (ako se npr. radi o RC)

$$U_2 = U_1 + (U_{ULN} - U_1) \cdot (1 - e^{-\frac{\tau}{T}})$$

$$U_3 = U_2 + (U_{ULV} - U_2) \cdot (1 - e^{-\frac{\tau}{T}})$$

$$U_1 = U_3$$

$\vdots$
itd.

POLUVODIČI

(2)

n = koncentracija elektrona

n_i = intrinzična koncentracija

p = koncentracija šupljina

$n > n_i \Rightarrow n$ -tip poluvodiča

$p > n_i \Rightarrow p$ -tip -II-

$$n_i = C_1 T^{3/2} \exp\left(-\frac{E_{g0}}{2E_T}\right)$$

E_g = širina zabranjenog područja

$C_1, E_{g0} \Rightarrow$ zadano (u formuli a)

ε

ekstrinzičan poluvodič:

ako je: $n \gg n_i \Rightarrow n \approx N_D \Rightarrow p = \frac{n_i^2}{n}$

ako je: $p \gg n_i \Rightarrow p \approx N_A \Rightarrow n = \frac{n_i^2}{p}$

intrinzično temperaturno područje:

ako NE VRIJEDI $n \gg n_i$ ILI $p \gg n_i$

$$n = \frac{1}{2} [N_D + \sqrt{N_D^2 + 4n_i^2}]; p = \frac{1}{2} [N_A + \sqrt{N_A^2 + 4n_i^2}]$$

* Ako imamo 2 dopiranja, računamo netto koncentraciju donora/akceptora

$$\hookrightarrow 1.) N_A > N_D \Rightarrow N_{A,netto} = N_A - N_D; 2.) N_D > N_A \Rightarrow N_{D,netto} = N_D - N_A$$

onda s neto vrijednostima računamo n ili p

$$\text{koncentracija elektrona: } n_0 = N_c \exp\left(\frac{E_F - E_c}{E_T}\right) = n_i \exp\left(\frac{E_F - E_{Fi}}{E_T}\right)$$

$$\text{II- šupljina: } p_0 = N_v \exp\left(\frac{E_v - E_F}{E_T}\right) = n_i \exp\left(\frac{E_{Fi} - E_F}{E_T}\right)$$

$$N_v, N_c \Rightarrow \text{efektivne gustoće kvantnih stanja} = C \cdot T^{3/2}$$

$E_F \Rightarrow$ Fermijeva energija

$E_{Fi} \Rightarrow$ -II- -II- intrinzičnog silicija

$E_v \Rightarrow$ energija VALENTNOG POJASA

$E_c \Rightarrow$ ENERGIJA VODLJIVOG POJASA

E_c i $E_v \Rightarrow$ ne računa se niti je zadano,

služi za određivanje

položaja E_F

σ = specifična vodljivost [S/cm]

μ_n, μ_p = pokretljivost nosilaca [cm²/Vs] $\Rightarrow$ pada s porastom T

$\sigma \Rightarrow$ veća ako se radi o n -tipu

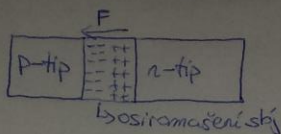
$\sigma \Rightarrow$ NAJVEĆA ako su obje primjese istog tipa

$\sigma \Rightarrow$ najmanja ako su različitog tipa uz ujet $N_A > N_D$

$$R = \rho \frac{l}{S} = \frac{1}{\sigma} \cdot \frac{l}{S}$$

PN-DIODA

$F \Rightarrow$ el. polje $\Rightarrow$ u osiromašenom sloju
(rekombinacija s većinskim nosiocima)

RAVNOTEŽA

$$E_F = \text{konst.}$$

napon na p-n spoju je $U = 0V$

$$\left. \begin{aligned} I_n = I_{n0} - I_{n'} &= 0 \\ I_p = I_{p0} - I_{p'} &= 0 \end{aligned} \right\} I = I_n + I_p = 0$$

U_k = kontaktni potencijal (prostorni naboj uzrokuje razliku potencijala)

$$E_{Fn} - E_{Fp} = E_T \ln \left(\frac{n_{0n}}{n_i} \right) + E_T \ln \left(\frac{p_{0p}}{n_i} \right)$$

$\hookrightarrow$ * za većinske nosioce (n_{0n}, p_{0p}) na zadanoj temperaturi:
 $\hookrightarrow U_k = U_T \ln \left(\frac{n_{0n} p_{0p}}{n_i^2} \right)$

$$p_{0p} \approx N_A; n_{0n} \approx N_D$$

POLARIZACIJA

- ukupni napon u osiromašenom sloju: $U_{0k} = U_k - U$

$\hookrightarrow U > 0 \Rightarrow$ povećava difuziju većinskih nosilaca $\Rightarrow I_n \approx I_{n0}; I_p \approx I_{p0}; I = I_{n0} + I_{p0}$
 $\Rightarrow$ povećanjem U , struja raste $\Rightarrow$ propusna polarizacija

$\hookrightarrow U < 0 \Rightarrow$ drift manjinskih nosilaca; $I_n \approx -I_{n'}$, $I_p \approx -I_{p'}$; $I = -I_{n'} - I_{p'}$
 $\Rightarrow$ pronađenom U struja se ne mijenja $\Rightarrow$ zaporna polarizacija

OSIROMAŠENI SLOJ

- d_{Bp} i $d_{Bn} \Rightarrow$ grance os. sloja na p- i n-strani

$$\text{- ukupna širina sloja: } d_B = d_{Bn} + d_{Bp} = d_B \frac{N_A}{N_A + N_D} + d_B \frac{N_D}{N_A + N_D} = \sqrt{\frac{2 \epsilon_0 \epsilon_r}{q} \left(\frac{1}{N_A} + \frac{1}{N_D} \right) (U_k - U)} \quad \begin{aligned} \epsilon_r(Si) &= 11,7 \\ \epsilon_r(SiO_2) &= 3,9 \end{aligned}$$

$$\text{- kapacitet osiromašenog područja: } C_B = \epsilon_0 \epsilon_r \frac{S}{d_B}$$

$$\text{- koncentracije manjinskih nosilaca uz rub os. sloja: } n_{p0} = n_{0p} \exp\left(\frac{U}{U_T}\right); p_{n0} = p_{0n} \exp\left(\frac{U}{U_T}\right)$$

- $W_n, W_p \Rightarrow$ krajevi p- i n- priključka

$$\text{- } L_p, L_n \Rightarrow \text{difuzijska duljina} \Rightarrow L_p = \sqrt{D_p \tau_p}; L_n = \sqrt{D_n \tau_n}; D_p = \mu_p U_T; D_n = \mu_n U_T$$

STRAJNO-NAPONSKA KARAKTERISTIKA

4

- propusna polarizacija:

$I_D \Rightarrow$ struja kroz diodu

$I_S \Rightarrow$ struja zasićenja

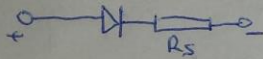
$$I_D = I_S \left[\exp\left(\frac{U_D}{m U_T}\right) - 1 \right]$$

manjinski nosioci na p-strani: $n_{op} = \frac{n_i^2}{N_A}$

-11-

n-strani: $p_{on} = \frac{n_i^2}{N_D}$

$r_d = \text{DINAMIČKI OTPOR} = \frac{U_T}{I + I_S}$; $U = U_D + I \cdot R_S$

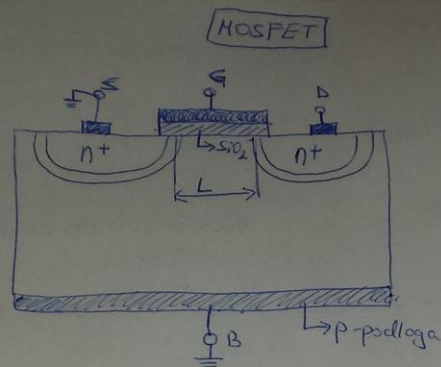

$U_D = U_T \ln\left(\frac{I_D}{I_S} + 1\right)$ (za $m=1$)

- U zadatcima kod računanja, prvo izračunaj sve s n-strane, pa s p-strane da ne dođe do zabune

$\hookrightarrow$ p-strana: n_{op}, D_n, L_n

$\hookrightarrow$ n-strana: p_{on}, D_p, L_p

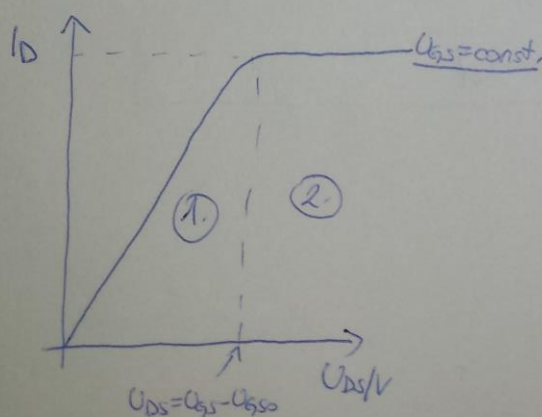
- tip MOSFET-a suprotan tipu podloge
- ističu se 2 jako dopirana (n^+) područja
ulazna (S) i izlaza (D)
- upravljačka elektroda (G) $\Rightarrow$ od podloge
odvojen slojem $\text{SiO}_2 \Rightarrow$ izolator
- $\hookrightarrow$ * struja kroz G neće teći prema
podlozi bez obzira na napon od G
- * struja teče između S i D
- * iznos i određuje napon dovoda na upr. elektrodu

- U_{DS} = napon na izlazu (D)
- U_{GS} = napon na upravljačkoj elektrodi (G)
- U_{GS} raste $\Rightarrow$ podloga postaje sve slabiji p-tip $\Rightarrow I_D$ raste
- $U_{GS0} \Rightarrow$ napon praga $\Rightarrow$ pri njemu se formira inverzijski sloj; obično iznosi 0,5 i 1V
- inverzijski sloj $\Rightarrow$ kad se dobije dovoljan broj elektrona (izjednačavan el. na površini s brojem
šupljina u podlozi) da struja teče između S i D

$\Rightarrow$ ako se struja mijenja linearno $\Rightarrow$ MOSFET se ponaša kao otpornik

$\Rightarrow U_{GS} \leq U_{GS0} \Rightarrow$ struja NE TEČE (nije formiran kanal)

$\Rightarrow$ kako raste $U_{DS} \Rightarrow$ sužava se kanal $\Rightarrow$ raste ukupni otpor

① TRIODNO PODRUČJE $\Rightarrow |U_{DS}| < |U_{GS} - U_{GS0}|$
 $\Rightarrow I_D$ raste

② PODRUČJE ZASICENJA $\Rightarrow |U_{DS}| \geq |U_{GS} - U_{GS0}|$
 $\Rightarrow I_D = \text{const.}$, ne raste

- TRIODNO $\Rightarrow I_D = K \left[(U_{GS} - U_{GS0}) U_{DS} - \frac{U_{DS}^2}{2} \right]$

- ZASICENJE $\Rightarrow I_D = \frac{K}{2} (U_{GS} - U_{GS0})^2 (1 + \lambda U_{DS})$

$K \Rightarrow$ strujni koeficijent $\Rightarrow \mu C_{ox} \frac{W}{L} = K$

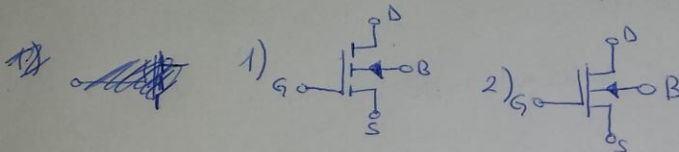
ϵ_{ox} = dielektrična konstanta SiO_2
 $= 3,9 \cdot \epsilon_0$

$C_{ox} \Rightarrow$ kapacitet po jedinici površine $\Rightarrow C_{ox} = \frac{C}{S} = \frac{\epsilon_{ox}}{l_{ox}}$ l_{ox} = debljina oksida (obično 10nm)

$L \Rightarrow$ dužina upravljačke elektrode
 $W \Rightarrow$ širina $-||-$ $\left. \begin{array}{l} \\ \end{array} \right\} S = W \cdot L$

obogađeni tip $\Rightarrow$ radi samo s 1 predznakom napona (napon samo + ili samo -) $\Rightarrow 1$

osiranašev tip $\Rightarrow$ radi s oba predznaka napona $\Rightarrow 2$

DINAMIČKI PARAMETRI

U TRIODNOM PODRUČJU	U PODRUČJU ZASICENJA
$g_m = K \cdot U_{DS}$	$g_m = K(1 + \lambda U_{DS})(U_{GS} - U_{GS0})$
$g_d = K(U_{GS} - U_{GS0} - U_{DS})$	$g_d = \frac{K\lambda}{2} (U_{GS} - U_{GS0})^2$
$r_d = \frac{1}{g_d}$	$r_d = \frac{1}{g_d}$
$\mu = g_m \cdot r_d$	$\mu = g_m \cdot r_{ed}$

g_m = strmina

λ = faktor modulacije kanala

μ = faktor pojačanja

g_d = izlazna dinamička vodljivost

r_d = dinamički otpor